

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

Het juridisch begrip van «Rechtmatig Belang» in zake Geschillen van Bestuur

Vooral de geschillen van de tweede categorie zijn van belang, hebben wij gezegd en dienen nader onderzocht, want in de meeste gevallen, waar de aansprakelijkheid van den Staat wordt vooropgesteld, zal dit toch wel het gevolg zijn van een verkeerde gedraging, al dan niet opzettelijk. Zelfs in de Fransche administratieve rechtspraak is het louter risico-geval een uitzondering gebleven en de evolutie van het administratief recht bestond vooral hierin dat, buiten de geïndividualiseerde fout van een bepaald agent ook de *faute de service*, d.w.z. naar de behoorlijke definitie van Kranenburg (16), « het onregelmatig functionneeren van een administratief complex », aanleiding tot vergoeding geeft. Daarbij echter blijft het klassiek schema van de aansprakelijkheid — schuld, schade — toch onaangeroerd.

Hoe zal nu, aan de hand van de nieuwe wet, ten overstaan van die gevallen de Raad van State zijn bevoegdheid bepalen? Wanneer is de beslechting van die gevallen aan de gewone rechtbank onttrokken?

Om deze vragen te beantwoorden, om na te gaan in welke omstandigheden de wet de beslissing aan het eigen inzicht van het beheer overlaat, d.w.z. aan den benadeelden geadministreerde het recht ontzegt om van de gewone rechtsmacht vergoeding of herstel te bekomen, verdient het aanbeveling even terug te komen op de reeds genoemde voorbeelden van dergelijke gevallen.

Ook eenige minder gekende voorbeelden zullen wij onderzoeken met de hoop daaruit een nauwkeurige omschrijving van het begrip administratief belang te kunnen afleiden.

1. Het klassiek voorbeeld is het reeds genoemde geval van de inschrijving op het register der

ontucht vrouwen. Luidens de rechtspraak zou de discretionnaire macht van het gemeentebestuur ter zake steunen op artikel 96 van de gemeentewet, waarbij aan het college van burgemeester en schepenen is toevertrouwd « het toezicht op de personen die zich kennelijk aan ontucht overleveren », alsook de bevoegdheid « om in dit opzicht de maatregelen te nemen die geschikt zijn om de openbare gezondheid, zedelijkheid en rust te handhaven » (Verbreking, 24 October 1866, Pas. 1867, I, 114; Verbreking, 19 December 1887, Pas. 1888, I, 43; Corr. Rechtbank Brusel, 7 November 1904, Rev. Adm. 1905, blz. 242).

Bij toepassing van diezelfde bepaling weigeren eveneens de rechtbanken kennis te nemen van geschillen tusschen een gemeentebestuur en den uitbater van een drankhuis, waarvan de sluiting als ontuchthuis werd bevolen (Verbreking, 11 Juni 1911, Pas. 1911, I, 440).

In beide gevallen heeft de belanghebbende geen recht, alleen maar een belang, dat geen rechtsingang verleent, om te doen vaststellen dat hij zich niet aan ontucht overlevert of een ontuchthuis uitbaat, vaststelling die de rechtbank er toe zou bewegen vergoeding voor de onrechtmatige schade toe te kennen of de toepassing van den administratieven maatregel te weigeren.

2. Het bestuur oordeelt souverain of een industriele instelling al dan niet te rangschikken is bij de gevaarlijke of ongezonde uitbatingen en of er aanleiding bestaat er de oprichting van toe te laten of te weigeren, of de uitbating ervan te schorsen, omdat de nijveraars zich niet

aan de voorwaarden heeft gehouden, bedongen in de toelatingscedel of aan deze die naderhand door de administratieve overheid werden voorgeschreven.

De bevoegdheid om naar vrij goeddunken te beslissen steunt op een lange reeks reglementaire beschikkingen, samengeschied in artikel 14 van het Koninklijk Besluit van 10 Augustus 1933, waarvan artikelen 11 en 14 bepalen dat «de vergunningen verleend worden» onder voorbehoud van naleving der voorwaarden noodig geacht in het belang der openbare veiligheid, gezondheid en gerieflijkheid» en verder, «dat de vergunning steeds kan worden ingetrokken of geschorst indien de ondernemer bedoelde voorwaarden niet naleeft of weigert zich te onderwerpen aan nieuwe verplichtingen, welke de bevoegde overheid altijd het recht heeft hem op te leggen» (Verbreking, 25 Juni 1850, Pas. 1851, I, 51).

3. Het gemeentebestuur beslist souverain of een gebouw bouwvallig is en dient te worden gesloopt: artikel 3 van de wet van 16-25 April 1790 (Verbreking, 7 April 1876, Pas. 1876, I, 246; Rechtbank Brussel, 9 Mei 1944, J. T. 1945, blz. 507).

4. De administratie beslist souverain of een brevet zal vernietigd worden, omdat het gebreveteerde voorwerp in het buitenland uitgebaat werd en het niet meer in België is geweest sinds meer dan één jaar, behoudens aan den titularis van het brevet zijn inactiviteit te verantwoorden: art. 25, al. 4 van de wet van 24 Mei 1854 (17).

Welnu, bij nader onderzoek van bovengenoemde voorbeelden wekt de zelfzekerheid van doctrine en rechtspraak eenige verwondering, waar zij aannemen dat in die gevallen en op grond van die teksten de administratie ontlast is van de verantwoordelijkheid welke die beslissingen medebrengen, wanneer zij schadelijk blijken te zijn. In de eerste plaats vindt men in die beschikkingen zelf geen enkele uitdrukkelijke of positieve uitspraak in dit verband. Waar deze teksten ten behoeve van de administratie een sfeer omschrijven in dewelke zij handelend mag optreden, hebben zij zich er nochtans niet om bekommerd te dier gelegenheid het probleem van de verantwoordelijkheid te stellen, welke deze handelingen al dan niet met zich medebrengen.

De omstandigheid echter dat een domein van bevoegdheid aan het beheer is toegewezen, betekent niet dat de beslissing ter zake *ipso facto* aan haar eigen inzicht is overgelaten. Er anders over oordeelen zou een achteruitgang beteekenen ten overstaan van de rechtspraak van het arrest van 5 November 1920.

Waarom moet artikel 96 van de gemeentewet, dat ten behoeve van het gemeentebestuur een sfeer van bevoegdheid omschrijft in zake politie van de prostitutie, op gebied van de verantwoordelijkheid andere gevolgen medebrengen dan artikel 10 van het Koninklijk Besluit van 3 Januari 1894 betreffende de havenpolitie, hetwelk bepaalt dat «de bewegingen bij in- en uitvaart der sluizen geschieden volgens de bevelen des bestuurs»; wat niet belette

dat het beheer steeds verantwoordelijk werd gesteld voor die manœuvres (Verbreking, 14 April 1921, Pas. 1921, I, 136, met advies van den Procureur-Generaal Paul Leclercq; zie meer bepaaldelijk de argumentatie, blz. 140).

Of ook nog artikelen 1 en 6 van de wet van Messidor Jaar 7, betreffende de burgerlijke gasthuizen, wier bestuur uitsluitend aan de administratieve commissie (thans C. O. O.) is toevertrouwd, wat evenmin belette dat de gemeentebesturen daarvoor aansprakelijk kunnen worden gesteld (opmerkingen P. Leclercq sub Verbreking 5 November 1920, Pas. 1920, I, 227; opmerking sub Verbreking, 11 Mei 1933, Pas. 1933, I, 228).

De toepassing van het criterium «gevallen waar de beslissing aan het eigen inzicht van de administratie is overgelaten» is niet minder verrassend, wel integendeel in het geval van slooping van een bouwvallig gebouw. De grondslag van de zoogenaamde *pouvoir discretionnaire* is geacht te zijn artikel 3 titel XI van de wet van 16-20 Augustus 1790 (zie Servais et Mechelynck, 1942, blz. 1765). Welnu, in het geding dat aanleiding gaf tot het beruchte arrest van 5 November 1920, was juist diezelfde wet bepalend voor de regeling der rechtsverhoudingen tussen partijen en het is omdat artikel 3 «à la vigilance et à l'autorité» van het gemeentebestuur «tout ce qui intéresse la sûreté et la commodité du passage dans les rues» toevertrouwt dat de stad Brugge aansprakelijk werd gesteld voor de schadelijke gevolgen van den val van een dorren boom, dien zij verzuimd had tijdig weg te nemen.

En steeds op grond van ditzelfde artikel heeft de jurisprudentie verklaard (Verbreking, 20 Juli 1903, Rev. Comm. 1907, blz. 272), dat de gemeente die aan private eigendommen, straatnaamborden of lantarens doet vasthaken, moet instaan voor de schade die zij aldus veroorzaakt.

Waar is in al die gevallen een souvereine beoordeeling te vinden? En waarom aan de belanghebbenden het recht ontzeggen de beslissing te criticiseren van de gemeente die, op grond van de wet van 1790 heeft geacht dat een huis bouwvallig was en diende te worden afgebroken, wanneer hem het recht wordt gegeven het beleid van diezelfde gemeente te hekelen waar zij, op grond van dienzelfden wettekst, beslist dat een boom niet moet worden weggenomen.

In een opmerking onder het arrest van het Hof van Verbreking d.d. 11 Mei 1933 (Pas. 1933, I, 223) heeft Procureur-Generaal P. Leclercq dan ook op al die tegenstrijdigheden gewezen en den wensch uitgedrukt, of beter, in het vooruitzicht gesteld dat een kentering in de rechtspraak te verwachten was. Hoewel deze kentering grootendeels achterwege is gebleven, zou in het raam van de civilistische opvatting, waarvan de Procureur-Generaal zich de verdediger heeft genoemd, dergelijke uitbreiding van de bevoegdheid der gewone rechtbanken volkomen logisch zijn.

In verband met de omstandigheid, dat, ten overstaan van het Bestuur elk belang principieel de hoedanigheid van een recht bezit, zou dienen te worden aangenomen dat de gewone rechtbanken

bevoegd zijn *niet alleen in de gevallen waar de wetgever uitdrukkelijk bepaalt dat den belanghebbende een vordering is toegestaan, maar ook in al de gevallen waar het niet bewezen is dat de wet uitdrukkelijk aan den belanghebbende het recht heeft ontzegd om de beslissing van de administratie te criticiseeren*. In principe heeft het bestuur zich te verantwoorden niet alleen over de uitvoering van hare beslissing, maar tevens over de beslissing als dusdanig. Dit overwoog een vonnis van de rechtbank van eersten aanleg te Brussel, van 18 Januari 1938 (Rev. Adm. 1938, blz. 135) toen het de vraag moest beantwoorden of aan een militair, die in dienst is gekwetst, buiten zijn forfaitair recht op een invaliditeitspensioen ook nog een burgerlijke vordering, strekende tot schadevergoeding, is gegeven op grond van artikel 1382 B.W.B.

Om aan belanghebbende die vordering te ontzeggen, oordeelde de rechtbank, zou een wet moeten gevonden worden die impliciet of expliciet aan den in dienst zijnden militair het burgerlijk recht tot vergoeding van artikel 1382 B.W.B. weigert.

Formeele afschaffing dus, hoewel dient te worden aangenomen dat zij niet *ipsis verbis* in den tekst moet worden neergeschreven, als zij maar duidelijk uit den zin van de wet is af te leiden.

Wanneer en hoe kan de aanwezigheid van die voorwaarde worden vastgesteld?

Laat ons eerst bij wijze van vergelijking een voorbeeld aanhalen van het burgerlijk recht. Artikel 1244 B.W.B. bepaalt dat aan den schuldenaar uitstel van betaling mag worden gegeven door den rechter, hoewel deze daartoe nooit verplicht is. Dit beteekent dat de schuldenaar geen recht heeft op uitstel, maar alleen een juridisch belang aan hetwelke een vordering is verbonden om termijnen te vragen, vermits het den rechter steeds vrijstaat deze te weigeren, ook wanneer de schuldenaar zich in de wettelijke voorwaarden bevindt, om van de termijnen te genieten.

Dezelfde beginselen, maar met een rechtstreekschen inslag op het probleem der ontvankelijkheid der vordering, beheerschen de verhoudingen tusschen administratie en enkeling op dat stuk. Uitdrukkingen als daar zijn « het beheer mag of zal de vereischte maatregelen nemen », of nog, waar de wet aan de administratie voorhoudt zich bij hare beslissing te laten leiden door het openbaar belang, zijn doorgaans aanwijzingen dat de wetgever aan den geadministreerde het recht ontzegt om te eischen dat de bestuurlijke maatregel aan de beoordeeling van de gewone rechtsmacht zou worden onderworpen. Zoo werd b.v. afgeleid uit de bewoordingen van artikel 4 van de wet van 7 frimaire jaar V en artikel 5 van de wet van 14 Maart 1876, dat de onvermogen, zelfs wanneer hij verkeert in de voorwaarden, die wettelijk zijn gesteld om ondersteund te worden, geen recht op onderstand heeft. (Verbreking, 7 April 1903, Pas. 1903, I, 162).

Ook op het gebied der pensioenregeling is er in verband met de toepassing van dit beginsel menige stof tot overweging.

De rechtspraak is de meening toegedaan dat de rechterlijke macht wel bevoegd is om kennis te

nemen van een geschil tot regeling van het pensioen der magistraten, omdat artikel 9 van de wet van 25 Juli 1867 beschikt dat de magistraat recht heeft op pensioen. In zake regeling der ouderdomspensioenen verklaren de rechtbanken zich echter onbevoegd, omdat een gelijkaardige beschikking als hierbovenvermeld niet te vinden is in de wet van 10 Mei 1900, wyl zij nochtans uitzondering maken op grond van de wet van 5 Juli 1911 voor de ouderdomspensioenen der mijnwerkers. De mijnwerker heeft dus een burgerlijk verhaal, dat aan de andere genietters van ouderdomsrenten is ontzegd (Verbreking, 20 Juli 1922, Pas. 22, I, 414; Verbreking, 25 October 1934, Pas. 35, I, 29, met advies van Procureur-Generaal P. Leclercq). In andere gevallen geeft de rechtspraak ons alles behalve duidelijke richtlijnen. Vermelden wij o. a. de wet van 11 Augustus 1923 tot regeling van de militaire pensioenen. Artikel 7 beschikt dat de militair, behoudens zijn recht op rustpensioen, ook aanspraak kan maken op invaliditeitspensioen wanneer hij gekwetst of hem een ongeval overkomen is in dienst. Artikel 9 van de wet luidt: de oorzaak, de aard en de gevolgen der bij artikel 7 vermelde kwetsuren of lichaamsgebreken zullen gerechtvaardigd worden op de wijze en binnen de termijnen bepaald in een koninklijk besluit.

Waar het gaat om te beslissen of de klasseering en de vaststelling van den aard der kwetsuren, nl. de vaststelling of het invaliditeitspercentage wel 10 t.h. bereikt, op een burgerlijk recht van den belanghebbende steunt, in welk geval de gewone rechtbanken bevoegd zijn — of op een politiek recht, in welk geval overeenkomstig artikel 93 der Grondwet de rechtbanken bevoegd zijn, behoudens uitdrukkelijke ontzegging van die bevoegdheid door den wetgever, of eindelijk slechts voor den belanghebbende een louter administratief belang vertegenwoordigt dat aan het eigen inzicht van de bestuurlijke instanties is overgelaten — zijn de beslissingen van Hoven en rechtbanken totaal uiteenlopend en zelfs Procureur-Generaal P. Leclercq (Verbreking, 25 October 1934, Pas. 35, I, 29) stelde de vraag zonder een oplossing aan te bevelen. Nochtans zouden o.i. de principes, waarvan de Procureur-Generaal zich de verdediger heeft genoemd, hem logischerwijze moeten doen besluiten dat, bij gemis aan eenige wetsbepaling die uitdrukkelijk aan den belanghebbende het recht ontzegt om dergelijke gedingen bij wijze van rechterlijke beslissing te doen beslechten, de rechtbanken bevoegd zijn en verplicht om van die gevallen kennis te nemen.

Waar die gevolgtrekking achterwege is gebleven, zien wij daarin een bewijs dat de rechtbanken be- seffen hoe buitengewoon moeilijk het is in vele gevallen de bevoegdheid te vestigen op den *aard van het betwiste recht*.

Theoretisch althans komt de civilistische stelling ter zake tot de volgende conclusie. De rechtbanken zullen zich dan eerst onbevoegd hebben te verklaren ten overstaan van den eisch van een geadministreerde die vergoeding vordert voor de schade hem berokkend door een administratieve handeling, wanneer de vier hiernavernoemde voorwaarden gezamenlijk voorhanden zijn:

1. Indien het beheer den benadeelden geadminestreerde er op kan wijzen dat een wet het machtigt om den gewraakten maatregel te treffen, of, bij schade veroorzaakt door een verzuim, dat geen wet het verplicht de handeling te stellen die de schade had kunnen beletten. Waar het Beheer dat niet bewijst, heeft zij een onwettige handeling gesteld en is er *objectieve fout*.

2. De wet moet de regeling ter zake aan het « freies Ermessen » of eigen inzicht van de administratie overlaten, in dezen zin dat zij niet alleen een sfeer van bevoegdheid heeft beschreven waarin het bestuur zich zal hebben te bewegen, maar bovendien aan den geadminestreerde het recht heeft ontzegd om al dan niet op te treden, alsook de wijze van uitvoering te becritiseeren.

Men zal opmerken dat deze formule tot hetzelfde resultaat leidt als de ontzegging van bevoegdheid, die artikel 93 der Grondwet mogelijk maakt voor de politieke rechten, maar die thans veralgemeend wordt door haar uitbreiding tot de burgerlijke rechten.

3. Als derde voorwaarde is gesteld dat het bestuur zelf waar het handelt in de uitoefening van zijn soevereine macht, geen *subjectieve fout* begaat in dezen zin dat de functionneering van den openbaren dienst beneden de normale en redelijke verwachtingen zou komen te staan. Dit begrip dat overeenstemt met datgene van dienstfout, werd o.i. niet genoegzaam in het licht gesteld door de rechtspraak, die uit het arrest van 1920 is gegroeid. Nochtans kan men eenige vonnissen en arresten noemen, die er uitdrukkelijk naar verwijzen.

Citeeren wij eerst het arrest van het Hof van Verbreking, d.d. 27 Januari 1927 (Pas. 1927, I, 133): « Indien een militair, overweegt het Hof, er niet mag over klagen dat wettige bevelen hem aan het gevaar van kwetsuren of dood blootstellen, beteekent dit niet dat de agenten van den Staat, die aan de uitvoering van dergelijke bevelen medewerken, niet verplicht zijn de voorzorgsmaatregelen te nemen welke de voorzichtigheid hun gebiedt of die door de bevoegde overheid werden voorgeschreven ». Noemen wij vervolgens het vonnis van de rechtbank van Luik van 21 Maart 1921 (Rev. Adm. 1923, blz. 313): « Indien geen enkele wettelijke beschikking den Staat ertoe verplicht den toegang tot den spoorweg te sluiten, neemt dit niet weg dat hij verantwoordelijk kan worden gesteld voor de gevolgen eener nalatigheid op dit stuk ».

4. Eindelijk mag de gedraging van het beheer geen inbreuk maken op verworven rechten van den geadminestreerde. Dit laatste begrip, uitstekend onderzocht en verduidelijkt door Wodon (18), werd daarna eenigszins verwaarloosd om toch eindelijk in de rechtspraak te worden aangenomen. Een vonnis van de rechtbank van Hoei dd. 2 Juni 1938 (Pas. 1939, III, 43) maakt er in deze voege toepassing van « en construisant un fortin, l'état use de son droit, mais si la con-

struction de cet ouvrage restreint le droit de riveraineté, l'usage et la vue du propriétaire d'un immeuble, il est dû réparation ».

Wanneer dus in een geding tusschen bestuur en geadminestreerde deze vier voorwaarden verwezenlijkt zijn, zal de rechtbank moeten vaststellen dat de benadeelde persoon geen aanspraak heeft te maken op vergoeding, omdat zijn burgerlijk recht tot vergoeding omvormd werd door den wetgever tot een louter administratief belang.

Uit dit betoog meenen wij de volgende conclusies te mogen afleiden:

a) Het toepassingsgebied van het begrip *rechtmatig belang* is, indien men de civilistische stelling beaamt, zoo beperkt, dat men betwijfelen kan of het nog een voldoende grondslag biedt tot aanstelling van een administratieve rechtsmacht, strekkende tot toekenning van vergoeding.

Inderdaad, wijl het ontwerp van 1935 nog het gebied « dienstfout », nl. datgene dat verband houdt met de 3. hierbovengenoemde voorwaarde, aan de administratieve rechtsmacht overlaat, is het ontwerp van 1937 op dat stuk duidelijk.

In den tekst vermeldt het niet meer de dienstfout, doch in de memorie van toelichting is het wegvallen van deze vermelding verantwoord door een verruiming van het gebied, dat aan de administratieve rechtsmacht is toevertrouwd.

De Senaat, schreef de heer Devèze, in de memorie van toelichting, beperkt het recht van belanghebbende niet tot het enkel geval van de dienstfouten. Hij neemt aan dat de fout niet vereischt wordt en dat ook, uitgaande van het beginsel der lasten, buiten het geval van de fout, in naam van de billijkheid, schadeloosstelling zal worden gegeven. De Commissie van de Kamer legde zich bij deze zienswijze neer, besluit de heer Devèze, en heeft den tekst van den Senaat aangenomen. Maar, anderzijds, nemen de gewone rechtbanken aan dat, in geval van dienstfout of subjectieve fout, zij ook gevoegd zijn en eindelijk is in de wet van 23 December 1946 voorzien, dat alleen de buitengewone schade wordt vergoed. Men ziet onmiddellijk hoe onduidelijk de scheidingslijn tusschen de bevoegdheid van de gewone en de administratieve rechtsmacht getrokken wordt.

Moet men tot de onlogische conclusie komen, dat een dienstfout die gewone schade heeft berokkend, tot de bevoegdheid der gewone rechtbank zal behooren, terwijl de dienstfout die buitengewone schade heeft berokkend tot de bevoegdheid der administratieve rechtsmacht zal behooren.

Is de wet van 23 December 1946 een tegemoetkoming aan de civilistische stelling of stelt zij een einde aan de evolutie van de gewone rechtbanken? Dit alles kan vooralsnog niet beantwoord worden.

Ook wanneer men zou moeten aannemen dat het gansche gebied van de dienstfout aan de administratieve rechtsmacht is toevertrouwd, moet men vaststellen, dat het ontwerp van 1939 in 1946 gestemd een achteruitgang beteekent ten overstaan van het ontwerp van 1935.

Inderdaad, waar in 1935 schadevergoeding in het vooruitzicht werd gesteld voor elke dienstfout, heeft, gelijk gezegd, de wet van 1946 slechts vergoeding voorzien voor de gevallen van buitengewone schade. Deze beperking, die te verantwoorden is voor de zg. risicogeveallen, waar geen fout aan het beheer kan worden aangewezen, is het o.i. niet op het gebied van de dienstfout.

- b) Ten tweede heeft de wet geen rekening gehouden met de evolutie van het begrip *rechtmatig of administratief belang* tusschen 1930 en 1940, het neemt geen stelling ten overstaan van de nieuwe tendenzen in de rechtspraak die, daar gelaten of het ten rechte of ten onrechte is, ertoe strekken het domein van het administratief belang tot het uiterste te beperken althans theoretisch, met het gevolg dat *administratief belang en risico zich in feite dekken*.

Indien de rechtspraak zich bij hare nieuwe stelling houdt en zich alleen onbevoegd verklaart wanneer de vier bovengenoemde voorwaarden gezamenlijk aanwezig zijn, dan zouden practisch alleen de risicogeveallen aan den Raad van State ter beslechting overgelaten worden.

- c) Eindelijk zijn o.i. de gevallen van schending van een louter administratief belang met vooralsnog de voorwaarde dat daardoor buitengewone schade is berokkend niet alleen theoretisch zeer ongewoon en zullen zich zelden voordoen, maar een laatste bezwaar is dat het begrip rechtmatig belang als dusdanig ongeschikt blijkt om een algemeene regel van afbakening der respectievelijke bevoegdheden der administratieve en gewone rechtsmachten aan de hand te doen.

Wanneer bestuur en geadministreerde in een geding verwickeld worden, zal het niet mogelijk zijn naar aanleiding van het residuair karakter van het begrip bestuurlijk belang, onmiddellijk de administratieve rechtsmacht van het geding in kennis te stellen. Eerst nadat de gewone rechtbanken de omstandigheden der zaak zullen hebben onderzocht en, vermoedelijk op grond van feitelijke dus soevereine beweegredenen, zullen hebben overwogen of een burgerlijk recht geschonden werd, zal de zaak eventueel, nadat de gewone rechtbank zich onbevoegd zal hebben verklaard, voor de administratieve rechtsmacht aanhangig kunnen worden gemaakt.

In feite komt men aldus terug tot de oplossing welke reeds in 1912 door den Raad van Wetgeving werd vooropgesteld, die voorzag dat de administratieve rechtbanken eerst kennis van de geschillen zouden nemen na verwijzing van bevoegdheid door de gewone rechtbanken.

Onze algemeene conclusie is, dat het buitengewoon kiesch en moeilijk is de afbakening der bevoegdheden van de administratieve en gewone rechtsmacht te vestigen op een zoo broos begrip als

de aard der litigieuze rechten. Wij wilden echter niet betoogen dat, naar aanleiding van de evolutie van de rechtspraak der gewone rechtbank, de creatie van een administratieve rechtsmacht tot toekenning van schadevergoeding ons overbodig lijkt.

Het is ontegensprekelijk dat de civilistische stelling welke wij hebben getracht objectief te beschrijven en tot haar uiteindelijke conclusie te voeren groote bezwaren in zich houdt.

Tot haar uiterste gevolgtrekking gedreven kan zij in aanzienlijke mate den goeden gang belemmeren van het bestuurswezen. Bovendien wil het ons voorkomen dat de geleidelijke uitbreiding van de gewone rechtsmacht, indien zij de beoefenaars van het burgerlijk recht zal verheugen, toch voor de algemeene structuur van ons administratief recht verregaande en betreurenswaardige gevolgen kan hebben.

Inderdaad, de uitbreiding van de bevoegdheid der gewone rechtsmacht brengt met zich mede, de toepassing van de voorschriften van het burgerlijk recht op de verhoudingen tusschen bestuur en geadministreerde, wat regelrecht in strijd is met de noodwendigheden van een behoorlijk functionneeren der openbare diensten in een modernen staat.

Waar er door de meest vooraanstaande rechtsgeleerden met klem wordt betoogd dat het administratief recht anders is dan de toepassing van het burgerlijke recht op de verhoudingen tusschen bestuur en geadministreerde, is dat niet ingegeven door den wensch om de autonomie van hun wetenschap te behouden, maar door het klare inzicht dat de verhoudingen van het private recht en de geest van het burgerlijk recht onmogelijk van toepassing kunnen zijn op de rechtsverhoudingen die groeien uit het functionneeren van de openbare diensten.

Wij zijn dus overtuigd van de noodwendigheid van het bestaan van een administratieve rechtsmacht, waarin is begrepen de rechtsmacht tot toekenning van schadevergoeding; maar wij zijn ook overtuigd dat een duurzame oplossing eerst zal kunnen worden gevonden wanneer de afbakening der bevoegdheden niet zal geschieden op grond van den aard van het betwiste recht, maar wel op grond van den aard der gestelde handeling.

Op eerste zicht veronderstelt dit een herziening van art. 92 en 93 van de Grondwet, doch wij willen hopen dat de inzichten van den Raad van State en van de gewone rechtsmacht tot een harmonisch geheel zullen groeien en langs den weg der rechtspraak om, deze evolutie zullen kunnen bewerkstelligen.

Josse MERTENS.

(16) Kranenburg R. Inleiding in het Nederlandsch Administratief Recht. Alg. deel 1941, blz. 217 Tjenk Willems, Haarlem.

(17) Nouvelles : Droits Intellectuels T. I. nr 818.

(18) op. cit. blz. 157 en vlg.

RECHTSPRAAK

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10de Kamer. — 15 Februari 1947.

Voorzitter : M. Mechelynck.

Raadsheeren : MM. Scheyvaerts en Rutsaert.

Advocaat Generaal : M. Van Durme.

Pleiter : Mr. Borremans.

ZUIVERINGSBESLUIT VAN 19 SEPTEMBER 1945.
— DEELNEMING AAN VERKIEZINGEN NA
VAN HET RECHT OM TE STEMMEN VERVALLEN
TE ZIJN VERKLAARD. — POLITIEK MISDRIJF. —
ONBEVOEGDHEID VAN DE CORRECTIONEELLE
RECHTBANKEN.

*Het misdrijf dat begaan wordt door een burger die
deelneemt aan de verkiezingen na van het recht om
te stemmen, ingevolge de besluitwet van 19 Septem-
ber 1945, vervallen te zijn verklaard, is een politiek
misdrijf.*

*De correctioneële rechtbanken zijn derhalve onbevoegd
om dit misdrijf te beteugelen, dat krachtens de
Grondwet alleen aan het Hof van Assisen ter be-
oordeeling kan onderworpen worden.*

Craenhals t./ O. M.

Aangezien Craenhals vervolgd wordt en door den
eersten rechter veroordeeld werd in overtreding met
artikel 1 en 8 van de Besluit-wet van 19 September
1945, gebruik te hebben gemaakt van het recht om
te stemmen als wanneer hij van dit recht vervallen
is als gevolg van zijn afzetting van politie-agent
wegens zijn gedraging tegenover den vijand;

Aangezien betichte volhoudt dat de door hem
gestelde daad, indien bewezen een politiek misdrijf
zou uitmaken dat alleen door het Assisenhof kan
berecht worden; dat dienvolgens de Correctioneële
Rechtbank zich onbevoegd hoefde te verklaren;

Aangezien de betichting de onrechtmatige of
ongecoorloofde uitoefening van het stemrecht tot
voorwerp heeft; dat dergelijke handeling tot stoornis
strekt van de regelmatige werking van het kies-
stelsel en een vergrijp uitmaakt tegen de politieke
rechten waardoor de burgers aan de Staatsinrichting
(samenstelling der politieke machten) deelnemen;

Aangezien de beweerde handeling zoowel door het
inzicht van den dader als door hare gevolgen, een
aanval tegen de politieke orde uitmaakt;

Aangezien deze schending van de politieke orde
nog beter in het licht komt te staan, wanneer men
het doel nagaat van de Besluit-wet van 19 Sep-
tember 1945, waarvan de betichting een overtreding
moet uitmaken, zooals dit doel in het verslag
aan den Prins Regent, dat deze Besluit-Wet vooraf-
gaat, beschreven wordt;

Dat het verslag in dit opzicht onderlijnt « dat het
er op aan komt uit de *politieke gemeenschap* degenen
te weren die ontrouw zijn geweest; ...dat het verval
van hun recht om aan het *publieke leven* van de
Natie deel te nemen moet worden uitgesproken om

« even of de betrokkenen al dan niet strafrechtelijk
werden veroordeeld »;

Aangezien ten andere de strafwaardigheid van het
gepleegde feit uitsluitelijk aan het bestaan te wijten
is van de politieke instellingen welke het aanvalt;

Aangezien het in deze voorwaarden aan het Hof
niet toekomt in den zin van de verdere besluiten van
betichte na te gaan of de elementen ten gronde van
het aangeklaagde misdrijf voorhanden zijn;

Om deze redenen :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak;

Gezien artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis
aangehaald alsook artikel 211 van het strafvorde-
ringswetboek aangeduid ter zitting door den Heer
Voorzitter;

Doet het vonnis waartegen beroep, te niet;

Verklaart zich onbevoegd;

Kosten ten laste van den Staat.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1ste Kamer. — 4 December 1946.

Voorzitter : M. Heyse.

Raadsheeren : M.M. Bareel en de Villermont.

Advocaat-Generaal : M. De Vooght.

Pleiter : Mr Van Cauwenberghe.

PROCEDURE. — NIETIGVERKLARING EENER NA-
TIONALITEITSVERKLARING. — BEROEP. — K. B.
VAN 14 DECEMBER 1932, ART. 10. — NIET VAN
TOEPASSING.

*Het beroep tegen een beslissing, waarbij een nationali-
teitsverklaring, ten onrechte in de registers van den
Burgerlijken Stand ingeschreven, wordt nietig ver-
klaard, moet ingesteld worden volgens de gewone
regels betreffende het beroep. (Art. 443 en vlg. W.B.
Burg. Proc.) De termijn en de vorm van het beroep,
voorzien bij art. 10 van het Koninklijk Besluit van
14 December 1932 (waardoor de wetten van 15 Mei
1922, 4 Augustus 1926, 30 Mei 1927 en 15 October
1932 betreffende de nationaliteit worden samengeor-
dend), gelden alleen ten aanzien van de nationaliteits-
verklaringen, gedaan in de voorwaarden bepaald bij
artt. 6 tot 10 van dit Koninklijk Besluit.*

Duden t/ Procureur-Generaal.

Overwegende dat het bestreden vonnis beslist over
eenen eisch uitgaande van den Procureur des Ko-
nings te Antwerpen, en strekkende tot het hooren
verklaren dat de door appellant op 22 Februari 1945,
gedane nationaliteitsverklaring als niet bestaande
en van geener waarde dient te worden beschouwd,
alsook tot het hooren bevelen dat het door de recht-
bank te vellen vonnis zal overgeschreven worden in
de registers van den burgerlijken stand van het loo-
pende jaar der gemeente Mortsel en dat er melding

van zal gedaan worden in den rand, van de vernietigde akte;

Overwegende dat Duden, oorspronkelijke verweerder, den 7 Februari 1946, een verzoekschrift, tot « den heer Voorzitter van het Hof van Beroep Brussel » gericht ter Griffie van dit Hof neerlegde, waar- bij hij tegen voornoemd vonnis beroep aantekende;

Overwegende dat de door appellant aangewende vorm van indiening van het beroep slechts toepasselijk is in het geval voorzien bij artikel 10 van het Koninklijk besluit van 14 December 1932, dat de wetten over de nationaliteit samenvat;

Overwegende dat de beschikking van artikel 10 de rechtspleging regelt van het verhaal ingediend tegen eene beslissing van de rechtbank van eersten aanleg over de al of niet aanvaarding van de nationaliteitskeuzeverklaring gedaan in de omstandigheden bij artikel 6 tot 10 voorzien;

Overwegende dat de huidige procedure tot geen aanvaarding van dergelijke nationaliteitskeuzeverklaring strekt maar wel, zooals hierboven vermeld, tot de nietigverklaring eener nationaliteitsverklaring ten onrechte in de registers van den burgerlijken stand geboekt;

Dat voor zoodanige procedure de gemeene regelen over het beroep, en niet de buitengewone bepalingen van voornoemd artikel 10 toepasselijk zijn;

Overwegende dat de vormen door appellant bezigd om zijn verhaal in te dienen, de voorwaarden en formaliteiten bij artikel 443 en volgende en 450 van het wetboek van burgerlijke rechtspleging niet nakomen; dat het beroep dus niet ontvankelijk is;

Om die redenen :

Het Hof, gezien artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Verklaart het beroep niet ontvankelijk;

Verwijst appellant in de kosten van de beroeps- instantie.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2de Kamer. — 13 Januari 1947.

Voorzitter : M. Verbeke.

Raadsheeren : M. Van Wetter en Belpaire.

Advocaat-Generaal : M. Vermeulen.

Pleiters : Mrs Ronse en Steyaert.

I. PROCEDURE. — HOOGER BEROEP. — ZONDER GRIEF NIET MOGELIJK.

II. PROCEDURE. — OPROEPING IN TUSSCHENKOMST. — NA BEEINDIGING VAN HET GEDING. — NIET TOEGELATEN.

III. PROCEDURE. — OPROEPING IN VRIJWARING VOOR DE EERSTE MAAL VOOR HET HOF VAN BEROEP. — STRIIDIG MET DE OPENBARE ORDE.

I. Zonder grief is hooger beroep tegen een rechterlijke beslissing niet mogelijk. Men moet zich plaatsen ten tijde van de uitspraak van het bestreden vonnis om de mogelijkheid van het er tegen ingestelde beroep te beoordeelen. (1)

II. De oproeping in gedwongen tusschenkomst is niet meer toegelaten wanneer het geding, waarin deze tusschenkomst noodzakelijk werd geacht, reeds definitief beslecht werd. (2)

III. De oproeping in vrijwaring als hoofdeisch voor de eerste maal voor het Hof van beroep is strijdig met de openbare orde, omdat deze rechtsmacht slechts als tweede instantie ervan kan kennis nemen. (Art. I, wet van 25 Maart 1876).

Gemeente Schellebelle t/ Gemeente Kalken.

Overwegende dat de echtgenooten Cooreman tegen de gemeente Schellebelle een vordering tot schade- loosstelling hebben ingesteld op grond van het decreet van 10 Vendemiaire jaar IV wegens het plunderen van een bosch;

Dat, op haar beurt de voormelde gemeente voor den eersten rechter heeft gedagvaard de gemeente Kalken, hetgeen door dien rechter alsmede thans voor het Hof door die beide partijen wordt aan- gezien als zijnde een vordering tot vrijwaring — tusschen te komen in den hoofdeisch en, nadat zij zal ontslaan zijn van elke verantwoordelijkheid en, integendeel, deze van de gemeente Kalken zal erkend zijn omdat haar bewoners deel genomen hebben aan de samenscholingen, zich buiten zake te hooren stel- len in den hoofdeisch en de gemeente Kalken te hooren veroordeelen, benevens tot al de kosten van het geding, tot de betaling van de door de echtgenoo- ten Cooreman gevorderde vergoeding — niet aan haar zelf — maar rechtstreeks aan die echtgenoo- ten;

Dat er geen gerechtelijk contract is tot stand gekomen tusschen deze laatste en de gemeente Kal- ken;

Overwegende dat, na samenvoeging van die beide vorderingen, de eerste rechter bij vonnis van 14 Ok- tober 1943 den hoofdeisch ongegrond heeft ver- klaard en de echtgenooten Cooreman tot de kosten van dezen laatste heeft veroordeeld, en — zooals blijkt uit de motiveering van dit vonnis — bij wijze van noodzakelijke gevolgtrekking den zoogenaamden eisch tot vrijwaring heeft afgewezen als zijnde zon- der voorwerp en de kosten ervan ten laste heeft gelegd van de gemeente Schellebelle;

Overwegende dat tegen dit vonnis hooger beroep werd ingesteld door de echtgenooten Cooreman zon- der dat, in die instantie, de gemeente Schellebelle het nuttig heeft geacht de gemeente Kalken inzake te roepen voor het Hof;

Dat, rechtdoende op dit hooger beroep, het Hof, blijkens arrest van 21 Juni 1944 het voormeld vonnis heeft te niet gedaan voor zoover het den hoofdeisch heeft verworpen en, opnieuw wijzende, de gemeente Schellebelle heeft veroordeeld tot schadeloosstelling, jegens de echtgenooten Cooreman;

Overwegende dat, bij exploit van 27 December 1944, de gemeente Schellebelle heeft betekend, met aanzegging van het voormeld arrest, aan de gemeen- te Kalken dat zij hooger beroep instelde tegen het bedoeld vonnis voor zoover het haar « eisch tot vrij- waring » heeft afgewezen, tevens — thans voor de eerste maal — betaling vorderend van de schade- loosstelling waartoe zij zelf jegens de echtgenooten Cooreman werd veroordeeld door het voormeld arrest;

Overwegende dat de geintimeerde staande houdt dat dit hooger beroep niet meer ontvankelijk is

omdat zij niet tijdig werd geroepen voor het Hof om den hoofdeisch te bestrijden, derwijze dat de rechten van haar verdediging niet ongeschonden zijn;

Maar dat vooraf moet worden onderzocht of de appellante wel vermocht dit middel van verhaal aan te wenden;

Overwegende dat men zich plaatsen moet ten tijde van de uitspraak van het bestreden vonnis om de mogelijkheid van het er tegen ingestelde beroep te beoordeelen;

Dat de appellante alsdan tegen die beslissing geen grief kan doen gelden, uitgezonderd dat zij tot de kosten van den zoogenaamden eisch tot vrijwaring werd veroordeeld, grief welke zij echter, gelet op de uitspraak in den hoofdeisch, enkel kon doen gelden tegen de echtgenooten Cooreman en geenszins tegen de geintimeerde;

Dat het arrest van 21 Juni 1944 hetwelk, uitsluitend gewezen zijnde op den hoofdeisch, volkomen vreemd is aan de geintimeerde, zonder eenigen invloed blijft op het gemis aan grief van de appellante ten aanzien van de beslissing van den eersten rechter op haar gansch onderscheiden en onafhankelijke eisch tegen de geintimeerde;

Dat, zonder grief er geen hooger beroep mogelijk is;

Overwegende dat, waar spijs haar eigen belang en datgene van een goede rechtsbedeeling, de appellante heeft nagelaten de geintimeerde voor het Hof op te roepen in tusschenkomst in haar instantie met de echtgenooten Cooreman, zij thans niet meer vermag de geintimeerde te dien einde te dagvaarden vermits gezegde instantie werd beëindigd door het arrest van 21 Juni 1944;

Overwegende dat, indien het exploit van 27 December 1944 wordt bedoeld als houdende een door afzonderlijke vordering ingestelden hoofdeisch tot vrijwaring, dergelijke eisch zou moeten worden afgewezen als zijnde strijdig met het voorschrift van artikel 1 van de wet 25 Maart 1876 en dienvolgens met de openbare orde, om te zijn ingesteld rechtstreeks voor een rechtsmacht welke ervan slechts kennis nemen kan in hooger beroep;

Om deze redenen :

Het Hof;

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord in openbare terechtzitting het eensluidend advies van Advocaat-Generaal Vermeulen;

Wijst af het hooger beroep, zoomede de beweerde vorderingen tot tusschenkomst of tot vrijwaring;

Veroordeelt de appellante tot de onkosten;

Beveelt de afscheiding der kosten op het hooger beroep gevallen ten behoeve van Avoué Dubois, dewelke ter terechtzitting bevestigt het grootste gedeelte derzelve te hebben voorgeschoten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

Kortgeding. — 16 April 1946.

Voorzitter : M. Castelein.

Pleiters : Mrs Gryspeerdt en Schöller.

DIENT VAN HET SEKWESTER. — BELAST MET HET BEHEER DER IN BEWARING GESTELDE GOEDEREN. — GEEN VERPLICHTING TOT UITBETALING VAN ONDERHOUDSGELDEN.

Daar de Dienst van het Sekwester slechts belast is met het beheer van de in bewaring gestelde goederen — niet met de rechtstreeksche vertegenwoordiging van den onder voorloopig beheer gestelden persoon — kan hij in principe niet aangezien worden als hebbende een verplichting tot uitkeering van onderhoudsgelden aan de echtgenoot of de kinderen.

Indien de Dienst van het Sekwester in de praktijk zekere bedragen ten titel van onderhoudsgeld betaalt, geschiedt zulks op zijn eigen verantwoordelijkheid en in ieder geval slechts uit loutere menschevriendheid; deze tegemoetkoming verleent geen enkel recht aan den onder voorloopig beheer gestelden persoon of aan diens familie om in rechte de uitkeering van onderhoudsgeld te vorderen.

V. de Rooster t./ Dienst van het Sekwester en
V. De Rooster q.q. t./ J. B. Clemens De Rooster.

Gezien de geboekte inleidende dagvaardingen in dato 16 Februari 1946 van het ambt van deurwaarder M. Courboin, verblijvende te Antwerpen, en in dato van 23 Maart 1946, van het ambt van deurwaarder R. Verhaegen, verblijvende te Antwerpen, hieraan gehecht onder nummers 263, 264;

Gezien de artikelen 2, 34, 36, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;
Aangezien de zaken zoodanig verknocht zijn dat ze dienen samen gevoegd;

Aangezien het vaststaat dat J. B. Clemens De Rooster onder dwangbeheer gesteld werd;

Aangezien de Dienst van het Sekwester den onder dwang gestelden persoon niet rechtstreeks vertegenwoordigt, doch slechts belast is met het beheer van de gesekwestreerde goederen; dat men dezen Dienst als dusdanig niet kan aanzien als hebbende in principe verplichtingen wegens uitbetaling van onderhoudsgelden aan de vrouw of aan de kinderen van een gesekwestreerde;

Aangezien wat het betalen van zekere bedragen ten titel van onderhoud door den Dienst van het Sekwester betreft, het dezen Dienst in de praktijk vrij staat, onder eigen verantwoordelijkheid en in elk geval slechts uit louter menschevriendheid zekere uitkeeringen te doen aan vrouw en kinderen van een gesekwestreerde, doch dat die tegemoetkoming geen de minste rechten schenken kan aan deze om in rechte te treden ten einde deze uitkeering wettelijk te vergen;

Overwegende dat dient in acht genomen dat eene periodische toekenning van onderhoudsgeld zooals dit in zake maandelijks aangevraagd, voor gevolg zou hebben dat het gesekwestreerde vermogen niet zou « in bewaring » behouden blijven, zooals door art. 8 van de besluitwet van 23 Oogst 1944 voorzien;

Overwegende dat de heer De Rooster Victor beweert in zijne hoedanigheid van voogd rechten te doen gelden ten voordeele van de kinderen, het hem vrij staat q.q. de goederen der nalatenschap van wijlen Mevrouw J. B. Clemens De Rooster-Sels, namens de minderjarige kinderen en deze bij name

aangeduid, na aanneming dezer nalatenschap bij wederzijdsche aktie te vergen;

Overwegende dat, in ieder geval, de nalatenschap van voornoemde dame aan ernstige betwisting blootgesteld is, welke de grond van het recht betreft, derwijze dat wij ons beroepen moeten op onze onbevoegdheid;

Om deze redenen :

Wij, J. Castelein, voorzitter der Rechtbank van eersten aanleg zitting houdende te Antwerpen, zetelende in kortgeding, uitspraak doende op tegenpraak;

Alle andere en verdere besluiten van de hand wijzende;

Voegen de zaken samen en rechtdoende door een bevel;

Verklaren ons onbevoegd, verwijzen Victor De Rooster q.q. tot de kosten;

Geven akte aan aanlegger van zijne schatting van het geding tegenover elke partij in zake en in elk zijner deelen, op meer dan 20.000 fr. enkel en alleen om te voldoen aan de wetten op de bevoegdheid.

NOTA. — In « Eenige Beschouwingen over den Dienst van het Sekwester », rede uitgesproken door advocaat-generaal N. Van Durme, op 16 September 1946, ter gelegenheid van de plechtige openingszitting van het Hof van Beroep te Brussel (zie R.W., 1946, 33-62), wordt de Besluitwet van 17 Januari 1945 (Staatsblad 19 Januari 1945) betreffende de inbewaringstelling der goederen wegens misdrijven tegen de uitwendige veiligheid van den Staat, beschuldigde en verdachte personen, terecht aan scherpe critiek onderworpen. De redactie van deze Besluitwet is uiterst bondig; zij werd in der haast genomen onder den druk der tijdsomstandigheden, zonder dat de gevolgen van de getroffen maatregelen voldoende overwogen werden.

Tegen het hierboven gepubliceerde bevelschrift is juridisch niet veel aan te voeren. In den huidige stand der wetgeving is het inderdaad moeilijk vol te houden, dat de rechter bevoegdheid zou bezitten om den « Dienst van het Sekwester » te veroordeelen om aan den onder voorloopig beheer gestelde of aan diens familieleden alimentatiegelden uit te betalen.

Men kan zich evenwel afvragen, of de « Dienst van het Sekwester » niet op grond van artikel 8 der Besluitwet van 23 Augustus 1944 (Londens Staatsblad, 4 Sept. 1944) tot betaling van onderhoudsgeld zou kunnen verplicht worden, indien de familieleden over een vonnis beschikken, waarbij de onder voorloopig beheer gestelde persoon tot betaling van onderhoudsgeld werd veroordeeld.

Wat hier ook van zij, lijkt het billijk en van nationaal standpunt uit gezien wenschelijk, dat de wetgever in deze zou ingrijpen. Het kan niet betwist worden, dat de toestand van den onder voorloopig beheer gestelden Belgischen onderdaan niet op één lijn gesteld kan worden met den Duitschen staatsburger, die in België vermogen bezit. De verschillende commissies, alsmede het Bestendig Comité voor Wetgeving, die de wijzigingen, welke aan de Besluitwet van 17 Januari 1945 dienden aangebracht, hebben besproken, waren eveneens van oordeel, dat zulk standpunt niet kon worden gehandhaafd.

De Belgische wetgever zou o.i. er goed aan doen kennis te nemen van de wettelijke bepalingen, die ten aanzien van dit vraagstuk in Nederland werden uitgevaardigd.

E. M.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

(zetelende in beroep)

12 September 1946.

Voorzitter: M. Van Rollegheem.

Rechters: M.M. Donck en Desmet.

O. M.: M. Boudolf.

Pleiters: Mrs Rommel en Jooris (Balie van Brussel).

I. HUURVERLENGING. — BESLUITWET VAN 12 MAART 1945. — OPZEGGING BIJ AANGETEEKEND SCHRIJVEN. — GEEN ONTVANGSTBEWIJS. — GELDIGHEID.

II. HUURVERLENGING. — OPZEGGING MET HET OOG OP EIGEN INGEBRUIKNEMING. — BIZONDER GEWICHTIGE REDEN.

I. *Een opzegging gegeven bij aangeteekend schrijven en waarvan het ontvangstbewijs niet kan worden voorgelegd, is regelmatig naar den vorm, wanneer de ontvangst van den aangeteekenden opzeggingsbrief niet betwist wordt(1).*

II. *Het feit, dat de verhuurder zelf het verhuurde goed in gebruik wenscht te nemen, vormt in principe een bijzonder gewichtige reden, veretscht door de Besluitwet van 12 Maart 1945, art. 7, om de aangevraagde huurverlenging te weigeren.*

Van Acker t/ Wallaey.

Overwegende dat de verhuurder Wallaey aan zijne huurster Van Acker bij aanbevolen brief dd. 13 Februari 1946 opzegging van huur gaf van het appartement gelegen Kraanrei, 2, te Brugge, en dit tegen 1 April 1946; dat de reden van de opzegging eigen gebruik is; dat de opzeggingsacte regelmatig is in den vorm: (Brussel 16-11-1945, J. T. 1946, blz. 197);

Overwegende dat de verschijning in verzoening, dd. 2 Maart 1945, zonder uitslag bleef en de huurster haar verhuurder deed dagvaarden ter zitting van 19 Maart 1946 ten einde huurverlenging tot 1 April 1947 te bekomen;

Overwegende dat bij vonnis dd. 26 Maart 1946 de huurster veroordeeld werd om het kwestieus appartement te verlaten tegen 1 Mei 1946, dit tengevolge van haar gedrag en ook om gezondheidsredenen, in hoofde van verhuurder;

Overwegende dat bij vonnis dd. 13 Juli 1946 de verhuurder gemachtigd werd de huurster te doen ujdrijven;

Overwegende dat beide vonnissen beteeënd werden den 27 Juli 1946;

Overwegende dat de huurster op 20 Augustus 1946 beroep aanteeënd tegen het vonnis dd. 13 Juli 1946, dat dit beroep ontvankelijk is;

Overwegende dat de huurster beroep aanteeënd tegen het vonnis dd. 26 Maart 1946 beteeënd den 27 Juli 1946; dat ook dit beroep ontvankelijk is;

Overwegende dat beide zaken samenhangend zijn en dienen samengevoegd;

Overwegende dat bij toepassing van art. 7 der B.W. dd. 12 Maart 1946 de verlenging kan geweigerd worden wegens bijzonder gewichtige redenen;

Overwegende dat het feit dat de verhuurder verlangt het verhuurde goed zelf te gaan betrekken in principe dergelijke bijzonder gewichtige reden uitmaakt, te meer dat de verhuurde plaatsen deel uitmaken van het huis dat de verhuurder bewoont;

Om deze redenen :

De Rechtbank, zetelende in graad van beroep en in laatsten aanleg, wijzende op tegenspraak, voegt samen de zaken ingeleid bij de beroepsacten dd. 29 Juli 1946 en 20 Augustus 1946, alle andere besluiten verwerpende, verklaart de beroepen onvanke-lijk doch ongegrond; bekrachtigt dienvolgens de vonnissen waartegen beroep; veroordeelt beroepster tot de kosten der beide beroepen.

(1) Het vonnis (Brussel 16 November 1945, J.T., 1946, blz. 197), waar de rechtbank naar verwijst, beslist dat de opzegging bij aangeteekenden brief zonder ontvangstbewijs geldig is, op voorwaarde dat de ontvangst door de tegenpartij niet wordt betwist.

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE ANTWERPEN

10de Kamer. — 13 Juli 1945.

Voorzitter : M. Ooms.

O. M. : M. Van Leuven.

Pleiters : Mrs. J. Mertens en E. Van der Haegen.

I. DOUANEN EN ACCIJNZEN. — ONWETTIG VERVOER VAN ALCOHOL. — BETEKENIS DER FISCALE VERVOLGINGEN. — GEMENGD KARAKTER DER BOETEN. — STRAF- EN BURGERRECHTELIJKE AANSPRAKELIJKHEID VAN DEN WERKGEVER.

II. DOUANEN EN ACCIJNZEN. — ONWETTIG VERVOER VAN ALCOHOL. — BIZONDER EN VERPLICHTEND KARAKTER DER VERBEURDVERKLARING.

I. De fiscale vervolgingen beoogen veel meer de bestraffing van de daad (het bedrog) op zich zelve dan van den dader; de veroordeeling van een ander persoon dan de dader berust op zijn bewezen of veronderstelde medewerking aan het plegen van het bedrog alsook op het vermoeden, dat hij uit het gepleegde misdrijf voordeel getrokken heeft of zou trekken. Als gevolg van het gemengd karakter der fiscale boeten, die deels het karakter hebben van een straf, en deels dit eener schadeloosstelling, kan de werkgever op dubbele wijze aansprakelijk worden gesteld voor de handelingen van zijn aangestelde: strafrechtelijk (tenzij hij onwetend is geweest van het gepleegd misdrijf) en burgerrechtelijk. De burgerrechtelijke aansprakelijkheid speelt, zoodra het bewezen is, dat de aangestelde het misdrijf gepleegd heeft in dienst van zijn werkgever zonder dat het van belang is te onderzoeken of het misdrijf het gevolg is of niet van de uitvoering van het werk, ermede in verband staat of niet of gepleegd werd met of zonder het medeweten van den patroon.

II. De verbeurdverklaring, die wegens de inbreuken op de wetten van douanen en accijnzen wordt uitgesproken, verschilt wezenlijk van de verbeurdverklaring uit het gewone recht. Zij bezit evenals de geldboete, een gemengd karakter en is gedeeltelijk een straf, gedeeltelijk een schadeloosstelling; bovendien is zij van zakenrechtelijke aard. Dit laatste kenmerk verklaart waarom de verbeurdverklaring steeds moet worden

uitgesproken, ook wanneer de overtreder niet de eigenaar is der in beslag genomen voorwerpen.

O. M. en Ministerie van Financiën t/Van Sant.

Van Sant Armand Albert, gedaagd zijnde om zooals het op 1 Juni 1945 op den openbaren weg, Coxplein, te Borgerhout vastgesteld is geworden, de eerste een totale hoeveelheid van 19 liter alcohol aan 88° G.L. temp. 15° zijnde, 36,4 liter aan 50° G.L. temp. 15° bij middel van het autorijtuig merk Ford, taxplaat nr 465991, toebehoorende aan tweede gedaagde, te hebben vervoerd, zonder in bezit te zijn der vereischte bescheiden;

Aangezien het feit ten laste van eersten betichte gelegd, bewezen is;

Aangezien niet betwist wordt dat eerste betichte toen hij het strafbaar feit pleegde, in dienst was van zijn broeder, tweede betichte;

Aangezien, als gevolg op het gemengd karakter der fiscale boeten, de aansteller of lastgever op twee wijzen aansprakelijk kan gesteld worden voor de straffen tegen zijn aangestelde uitgesproken;

1) hij is strafrechtelijk verantwoordelijk voor de straffen, opgelopen door zijn aangestelde, en dit krachtens art. 231 der algemeene wet van 26 Augustus 1822; dat, bijaldien hij onwetend zou geweest zijn van het misdrijf door zijn aangestelde gepleegd, deze omstandigheid enkel tot gevolg heeft dat hij slechts aansprakelijk is voor de geldboeten;

2) hij is burgerlijk verantwoordelijk voor de boeten en kosten waartoe zijn aangestelde veroordeeld werd en dit krachtens art. 1384 van het B.W.B.;

Aangezien in het stelsel der fiscale vervolgingen niet zoozeer de bestraffing van een ander persoon dan de dader berust op de bewezen of vermoede medewerking van dezen anderen persoon aan het plegen van het bedrog alsook op het vermoeden, dat hij, evenals de dader, uit het gepleegde misdrijf voordeel getrokken heeft of kan trekken;

Aangezien voor het bestaan der burgerlijke verantwoordelijkheid het volstaat dat de aangestelde, door zijn misdrijf, gepleegd terwijl hij in dienst was van zijn lastgever of aansteller, schade berokkend heeft aan het Beheer van tol en accijnzen; dat de boeten, ten laste van den aangestelde uitgesproken, deels het karakter hebben van een straf, deels het karakter van een schadeloosstelling;

Aangezien, voor het bestaan van deze verantwoordelijkheid het niet noodig is, dat het strafbaar feit het gevolg weze van de uitvoering van het werk waarmede de aangestelde gelast werd of er mede in verband staat en dat het van geen belang is of het misdrijf gepleegd werd met of buiten weten van den patroon, lastgever of aansteller;

Aangezien het Ministerie van Financiën, op vervolging van het Bestuur der douanen en accijnzen, in casu, eischt, dat de tweede gedaagde burgerlijk verantwoordelijk zou gesteld worden voor de betaling der geldstraffen opgelopen door den in zijn dienst zijnden broeder, eersten gedaagde;

Aangezien tweede gedaagde vraagt om buiten zake gesteld te worden omdat het misdrijf gepleegd

werd buiten zijn weten en geen verband houdt met de uitvoering van het werk dat hij aan zijn broeder had toevertrouwd, dat hij eveneens de handlichting vraagt van het beslag, dat op zijn camion gelegd werd, omdat hij niet moet boeten voor een misdrijf aan hetwelk hij niet het minste aandeel heeft gehad; dat een huiszoeking ten zijnen huize niets heeft opgeleverd en het gebleken is dat hij niets te maken heeft met de geheime stokerij;

Aangezien, om bovengezegde redenen, de burgerlijke verantwoordelijkheid van tweede gedaagde niet kan betwist worden;

Aangezien de verbeuring die van kracht is bij inbreuken op de wetten van douanen en accijnzen, wezenlijk verschilt van de verbeuring van gewoon recht; dat deze verbeuring ervan, evenals de geldboeten, een gemengd karakter bezit, dat dat gedeeltelijk een straf en gedeeltelijk eene schadeloosstelling is; dat zij tevens zakelijk van aard is en dat om die redenen het voorwerp dat in beslag genomen werd, verbeurd moet verklaard worden, zelfs wanneer de overtreder er de eigenaar niet van is. (Art. 22 en 23 der wet van 6 April 1943; art. 205 algemeene wet van 26 Augustus 1822);

Aangezien de benzinebus, gevuld met alcohol, afkomstig van de geheime stokerij, gevonden werd in een zak die geplaatst was onder de zitbank van den chauffeur; dat dergelijke wijze van vervoer mag aanzien worden als « fraude par cachette » en dat, buitendien, geen andere te verklaren waar vervoerd werd als juist deze;

Aangezien, bijgevolg, de eisch tot verbeurdverklaring gewettigd is;

Gezien art. 194-195 van het Wetboek van rechtspleging in strafzaken (wet van 2 Januari 1924), art. 2, 11, 12, 14, 31, 32, 34, 35, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Om deze redenen en bij toepassing van art. 8/5° wet 7 Juni 1926, art. 12 wet 12 December 1912, art. 19, 22 tot en met 25 der wet van 6 April 1843, art. 38, 40 S.W.B., art. 1384 B.W.B. door den heer Voorzitter aangeduid;

Rechtdoende bij tegenspraak, verwijst de Rechtbank den eersten betichte tot eene gevangenzitting van 4 maanden en tot het betalen van :

1) eene boete van 12859 frank, zijnde tienmaal de gesloken accijnsrechten en verbruikstaks;

2) eene boete van 1285,90 fr., zijnde het bedrag der gesloken accijnsrechten en verbruikstaks en tot de kosten des gedings, beloopende voor het Beheer van Geldwezen op 22 fr. en voor de openbare partij op geene;

Beveelt, dat bij gebrek aan betaling, binnen den tijd bepaald bij art. 40 van het strafwetboek, de geldboete zal mogen vervangen worden door een gevangenzitting van 1 maand;

Verklaart tweede gedaagde burgerlijk en solidairlijk verantwoordelijk voor de betaling der geldstraffen, uitgesproken tegen eersten betichte die in dienst is van hem;

Verklaart verbeurd de in beslag genomen geestrijke dranken, alsook het vervoermiddel, zijnde de

autocamion merk Ford; beveelt de sluiting van het debiet van betichte;

Gelast het Openbaar Ministerie met de uitvoering van het tegenwoordig vonnis.

In beroep bekrachtigd bij arrest van 15.10.1945, n° 2525.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3de Kamer. — 21 November 1946.

Voorzitter : M. Reyniers.

Rechters : M.M. De Baillie en Van Hoorenbeke.

Referendaris : M. Cloquet.

Pleiters : Mrs. Standaert en De Pesseroey.

I. AANNEMING VOOR EEN BEPAALDEN PRIJS. — ART. 1793 B.W. — STRIKTE INTERPRETATIE. — GEEN ANALOGISCHE TOEPASSING OP NIET BIJ DE WET BEPAALDE GEVALLEN.

II. BESLISSENDE EED. — TER ZAKE DIENEND EN AFDOEND.

III. RETENTIERECHT. — VOERTUIG, WAARVAN DE HERSTELLINGEN NIET BETAALD ZIJN. — ONBRUIKBAAR MAKING ERVAN OM WEGHALEN TE BELETEN. — GEOORLOOFDE UITOEFENING VAN HET RETENTIERECHT.

I. Art 1793 B.W. vindt geen analogische toepassing ten aanzien van herstellingswerken aan roerende goederen. Dit artikel, afwijkend van het gemeen recht in zake de bewijsmiddelen, moet eng geïnterpreteerd worden en geldt derhalve niet in de gevallen, die niet voorzien zijn.

II. De beslissende eed is slechts ontvankelijk, wanneer hij ter zake dienend en afdoend is.

III. Het opzettelijk onbruikbaarmaken van een voertuig om te beletten, dat het zou weggehaald worden, vooraleer de herstellingen zijn betaald, moet aangezien worden als een geoorloofde uitoefening van het retentierecht.

Lambert t./ Buysse.

Betreffende de hoofdvordering :

Overwegende, dat verweerder niet betwist, dat de herstellingswerken, waarvan de betaling wordt opgevorderd, aan zijn auto werkelijk uitgevoerd werden;

dat hij hun bedrag niet bekibbelt als stijgende boven de normale waarde;

dat hij nochtans de slotsom van 2.627,30 frank weigert te betalen, onder voorwendsel dat hij de « bijwerken » niet schriftelijk heeft besteld, hier gewag makende van artikel 1793 van het B.W., dat, naar zijn meening, bij analogie zou dienen toegepast te worden op herstellingswerken aan roerende goederen;

Overwegende, dat bedoeld artikel afwijkt van het gemeen recht betreffende de bewijsmiddelen;

dat zulke wetsbepaling van beperkte interpretatie is en niet mag toegepast worden op voorwerpen die zij niet voorziet;

Overwegende, dat artikel 1793 uitsluitend spreekt van het maken van een gebouw;

dat het zelfs niet uitgemaakt is of voormeld artikel ja dan neen toepasselijk is op immobiliere omvormings- of herstellingswerken (Rep. Prat. vis Devis et Marchés, nr 181);

dat het aangenomen is dat bedoelde wetsbepaling niet toepasselijk is ten aanzien van het bouwen van schepen (eod. loco, nr 189);

dat het alleszins niet mag ingeroepen worden in zake herstellingen aan gewone roerende voorwerpen;

Overwegende, dat verweerder overigens alvorens artikel 1793 van het B.W.B. in te roepen zou moeten bewijzen dat eischer het werk als forfait aangenomen heeft, hetgeen hij niet doet;

dat het blijkt, dat eischer voor de som van 8.842 frank de volledige reparatie van de auto niet heeft beloofd, doch enkel de herstellingswerken, waarvan hij het detail opgegeven had;

dat de som van 2.905 frank andere werken betreft dan degene die beschreven werden als zullende 8.842 frank kosten;

Overwegende, dat verweerder op factuur 10.000 frank heeft betaald, hetgeen niet ware te verklaren indien hij enkel het bedrag van 8.842 frank plus de taks (d.i. samen 9.505,15 frank) meende te moeten betalen;

Op den tegeneisch :

A. — Overwegende, dat verweerder beweert dat eischer met zijn auto verschillende reizen heeft gemaakt die hem 1.570 frank zouden opgebracht hebben;

dat verweerder subsidiairlijk vraagt dat aan eischer de beslissende eed zou opgelegd worden in de volgende bewoordingen : « Ik zweer dat ik met de auto van aanlegger geen vier reizen naar Brugge en een reis naar Gent heb gedaan en dat ik nooit aan vervoerde personen een vergoeding daarvoor heb gevraagd. Zoo helpe mij God »;

Overwegende, dat bedoelde opdracht van eed niet ontvankelijk is, daar de termen van den opgedragen eed niet overeenkomen als ondubbelzinnig en beslissend, bijzonder gelet op de verklaringen van eischer; dat deze inderdaad verklaart dat de reizen met verweerdere toestemming plaats hadden, o.m. om te trachten de auto te verkoopen; dat verweerder dit niet betwist;

Overwegende dat, moesten bijgevolg de feiten volgens de bewoordingen van den eed als echt aangezien worden, eischer dan nog zou kunnen beweren het recht gehad te hebben de vergoedingen op te strijken, die volgens verweerder beweert hem betaald werden; hetzij dat verweerder zich hiermede akkoord zou verklaard hebben, hetzij dat die vergoedingen beschouwd worden als vergelding van de kosten van zijne verplaatsingen met het oog op het verkoopen van het voertuig;

Overwegende dat eischer overigens ontkent ongeoorloofde vergoedingen te hebben ontvangen en dat verweerder desaangaande geen bewijs voorbrengt;

Overwegende dat verweerder in pleittermen heeft verklaard aan dit punt van zijn tegeneisch te ver-
zaken;

B. Overwegende dat verweerder beweert dat eischer de auto gedurende een dag onbruikbaar heeft gemaakt, zoodat verweerder om de markt van Sint-Niklaas niet te missen een taxi had moeten bestellen wat 820 fr. zou gekost hebben;

Overwegende dat uit deze laatste bewoordingen, door verweerder gebruikt, blijkt dat hij bewuste uitgave werkelijk niet heeft gedaan;

Dat hij overigens niet bewijst dat hij op de markt van Sint-Niklaas aanwezig moest zijn, noch dat het hem onmogelijk was zich daarheen per trein te begeven, noch dat zijn afwezigheid hem eenige schade zou veroorzaakt hebben;

Overwegende dat moest het bewezen zijn dat eischer de auto van verweerder opzettelijk onbruikbaar heeft gemaakt om te beletten dat verweerder het voertuig zou weghalen, vooraleer de herstellingen te hebben betaald, dit dan nog maar de wettige uitvoering zou geweest zijn van verweerdere retentierecht; (Verbr. 7 Nov. 1935, J. C. F. 1935, bl. 295 en de in nota aangehaalde rechtspraak, in het bijzonder Handelsrechtb. Gent, 28 Nov. 1934, J. C. F. 1934, bl. 273);

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Makende melding... nageleefd werden;

Verklaart den eisch ontvankelijk;

Verklaart niet ontvankelijk de vraag van Buysse, als aanlegger op tegeneisch, om aan Lambert den beslissende eed te hooren opleggen in de bewoordingen die hij voorstelt;

Verklaart den tegeneisch voor het overige ontvankelijk, en vonnissende ten gronde;

Verklaart den eisch gegrond en verwijst dienvolgens Buysse, als verweerder op den hoofdeisch, aan Lambert te betalen de som van 2.627,30 fr. met de gerechtelijke intresten;

Verklaart den tegeneisch ongegrond en wijst hem af;

Verwijst Lambert in de kosten van het geding.

KRIJGSRAAD TE LEUVEN

24 Mei 1946.

Voorzitter: M. S. Versele.

Subst. Krijgsauditeur: M. Jans.

Pleiter :Mr Hoschet.

ZUIVERING. — BESLUITWET VAN 19 SEPTEMBER 1945. ART. 11, b, 2°. — HET BEGRIJP TOETREDING.

De ondertekening van een fiche in verband met de inrichting van de eenheidsbeweging V.N.V. kan niet aangezien worden als een door art. 11, b. 2° der Besluitwet van 19 September 1945 bedoelde toetreding, wanneer geen intellectuele of effectieve steun werd verleend.

Van Neylen t/ Kr.

Beticht van te Diest, op 17-2-1946, beroepsmilitair zijnde ter zake sergeant bij de 1016e Co GT/AU.

Belgisch leger te velde, in overtreding van art. 11 en 12 van de besluitwet van 19-9-1945, betreffende de epuratie in zake burgertrouw, als kiezer aan de wetgevende verkiezingen deelgenomen te hebben als wanneer hij ofschoon hij op het oogenblik van de stemming of de indiening van de kandidatenlijsten nog niet was ingeschreven op de bij art. 4 voorziene lijst toegetreden was tot een partij, beweging of organisatie van politieken of cultureelen aard, nadat het algemeen bekend geworden was dat deze de politiek, de propaganda of de plannen van den vijand in de hand werkten, of na 1 Januari 1942 aangesloten was gebleven bij die partijen, bewegingen of organismen van politieken en cultureelen aard, waartoe hij vóór 10 Mei 1940 was toegetreden ter zake het V.N.V.;

Gehoord ter openbare zitting van heden 24 Mei 1946 den heer Jans, substituut krijgsauditeur, in de uiteenzetting der zaak en zijne conclusiën;

Gehoord Mr Hoschet der balie van Leuven, verdediger van Van Neylen Hendrik in zijn middelen;

Aangezien het blijkt uit de gedingstukken en uit het ter terechtzitting gedane onderzoek dat de feiten der betichting materieel bewezen zijn, zooals zij omschreven worden in de citatie gegeven door den heer Krijgsauditeur;

Aangezien de betichte inderdaad bekend heeft: eenerzijds dat hij op 29-6-41 eene fiche tot inrichting van de eenheidsbeweging V.N.V. heeft onderteekend;

anderzijds dat hij op 17-2-46 als kiezer deel heeft genomen aan de wetgevende verkiezingen;

Aangezien de onderteekening van een fiche nochtans niet kan worden aangezien als «toetreding» in den zin bepaald bij art. 11 B.W. 19-9-45, daar een intellectuele of effectieve steun niet bewezen is geworden, vooral na kennisneming der diensten door den betichte bewezen aan het land in het kader van het Geheim Leger;

Om deze beweegredenen:

De Krijgsraad beslissende op tegenspraak spreekt betichte vrij en verzendt hem van de vervolgingen zonder kosten.

VREDEGERECHT TE BERINGEN

17. Januari 1947.

Vrederechter: M. Fr. Vranken.
Pleiters: Mrs. Maris en Hermans.

I. EXPERTISE. — AANWEZIGHEID DER PARTIJEN. — RECHTEN DER VERDEDIGING.

II. HUUR. — SCHADE. — ART. 1732 B.W.

I. Voor de Vrederechten kan de nietigheid eener expertise slechts worden ingeroepen wegens afwezigheid van een der partijen, indien daardoor de rechten der verdediging worden geschonden. Deze rechten mogen niet beschouwd worden als zijnde geschonden indien o.m. de partijen elkaar ontslagen hadden van pleegvormen, indien de verweerders, solidair als huurders verbonden, door den

deskundige aanzocht werden aanwezig te zijn, den eenen bij aangeteekenden brief, den anderen mondeling op den dag zelf der expertise, en indien daarenboven door hen besluiten genomen werden over den grond der zaak.

II. De huurders zijn verantwoordelijk voor de beschadigingen of verliezen tijdens de huur ontstaan. Een tijdelijke en gedeeltelijke bezetting van een huurgoed door Britsche troepen ontslaat de huurders niet van het bewijs voorzien door art. 1732 B.W., vooral niet zoo de eigenaar niet in de opeisching betrokken werd.

Lemmens t./ Van Oostveld-Frederix.

Gelet op ons tusschenvonnis van den 26 April 1946 en op het verslag, neergelegd, door den Heer Léon Byvoet, deskundige door ons in gezegd vonnis aangesteld;

Overwegende dat de verweerders ten onrechte beweren dat de expertise als nietig dient beschouwd te worden om reden dat een onder hen, namelijk Mejuffer Frederix Jeanne, niet op regelmatige wijze werd opgeroepen om bij de bestatigingen van den deskundige aanwezig te zijn;

Overwegende dat geen enkele wettelijke bepaling, betrekking hebbend op de rechtspleging voor de Vrederechten, op straffe van nietigheid voorschrijft of vereischt de aanwezigheid van de partijen bij de werkzaamheden van den deskundige of hunne oproeping om daarbij tegenwoordig te zijn door middel, hetzij van een ter post aangeteekenden brief, hetzij van een deurwaardersexploot;

Overwegende dat volgens de bestaande rechtspraak de geldigheid der expertise slechts zou kunnen betwist worden indien de rechten der verdediging geschonden werden (Rép. Prat. V° Expertise, n° 104, 105, 106);

Overwegende dat zulks in casu zeker niet het geval geweest is; dat inderdaad 1°) de raadsman van de verweerders, Mr F. Hermans, advocaat te Diest, die hen beiden telkens bij de behandeling hunner zaak ter zitting vertegenwoordigde, reeds op 15 Mei 1946 aan den raadsman van aanlegger, Mr F. Maris, advocaat te Leopoldsburch, liet weten dat hij volledig akkoord was om hem te ontslaan van alle pleegvormen betreffende de aanstelling van den deskundige; 2°) dat de verweerster Frederix Jeanne, op Donderdag, 11 Juli 1946, door den deskundige zelf in haar woning te Leopoldsburch — hetgeen niet betwist wordt — aanzocht werd om aan de vaststellingen ter plaatse deel te nemen en er de passende inlichtingen te verstrekken; dat zij echter herhaaldelijk formeel weigerde hem te vergezellen; 3°) dat verweerder Van Oostveld, met wien Frederix nochtans solidairlijk als huurster ten opzichte van den eigenaar van het huurgoed verbonden was, door den deskundige bij aangeteekenden brief, in dagteekening van den 6 Juli 1946, verwittigd was dat hij op 11 Juli 1946 om half elf uur zou overgaan tot de vaststelling der schade; dat niettegenstaande dit feit, noch Van Oostveld, noch zijn raadsman, die tevens in het hangende rechtsgeding verweerder Frederix vertegenwoordigde, eenige

belangstelling voor de expertise betoond hebben, evenmin als Frederix zelf, die nochtans op den gestelden datum te Leopoldsborg verbleef, op korten afstand van het huurgoed; dat weliswaar Van Oostveld beweert dat hij den brief van den deskundige niet tijdig ontvangen heeft, daar hij afwezig was, maar dat hij nochtans op dit punt niet van een zekere nalatigheid kan verschoond worden, vermits de verweerders zelf, zooals blijkt uit hun eerste besluiten, de aanstelling van een deskundige gevraagd hadden en er dus mocht verondersteld worden dat hij zich met den deskundige in verbinding zou stellen of ten minste hem op voorhand van zijn afwezigheid op de hoogte zou brengen; 4°) dat de deskundige zelf in een schrijven aan Mr F. Hermans, schrijven dat door deze bij het dossier gevoegd werd, er de aandacht op vestigt dat hij van al de door verweerders aangehaalde factoren heeft rekening gehouden en dat de uitleg dien Van Oostveld hem zou verstrekt hebben alleen « de weergave zou geweest zijn van de ter plaatse bevonden toestand »; 5°) dat daarenboven de verweerders besluiten genomen hebben over den grond der zaak en slechts in ondergeschikte orde gevraagd hebben « dat, wegens vormgebrek, het deskundig verslag niet zou weerhouden worden »;

Overwegende dat uit dit alles voldoende blijkt dat er van schending der rechten van de verdediging niet kan gesproken worden;

Overwegende, wat den grond der zaak betreft, dat navolgende vaststaande feiten aanwezig zijn, welke tot de oplossing van het geschil kunnen bijdragen :

1°) dat bij den aanvang der huur een tegensprekelijke staat van het huurgoed werd opgemaakt, waarin de verweerders erkenden het huurgoed in nieuwen staat ontvangen te hebben en tevens de verbintenis aangingen het bij het eindigen der huur in goeden staat van onderhoud terug af te leveren;

2°) dat, zooals door den deskundige werd vastgesteld, al de in de dagvaarding opgesomde beschadigingen werkelijk aan het huurgoed werden toegebracht;

3°) dat, behoudens een paar beschadigingen gevolg van constructiefouten, oorlogsfeiten of normaal gebruik, de kosten noodig om het huurgoed in zijn vorigen toestand te herstellen door den deskundige beraamd worden op de som van 34.083,30 frank;

4°) dat op 26 October 1944 aan verweerster Frederix door een officier van het Britsche leger bevel gegeven werd het huurgoed ter beschikking te stellen van de troepen, maar dat alhoewel in feite het huurgoed werd opgeëischt vanaf 31 October 1944 tot 20 September 1945, de verweerders het huurgoed bleven betrekken, zoowel gedurende als na het einde der opeischung;

Overwegende dat luidens art. 1730 Burg. Wetb. de huurders gehouden zijn het huurgoed terug te geven in den staat waarin zij het ontvangen hebben, uitgezonderd hetgeen beschadigd werd door ouderdom of overmacht; dat het echter niet volstaat, om van iedere verantwoordelijkheid ontslagen te worden, te beweren dat gedurende enkele maanden

het huurgoed betrokken werd door manschappen van het Britsche leger, en zulks vooral niet wanneer — zooals de stukken aantonen — een der verweerders namelijk Frederix, rechtstreeks met de opeischende overheid onderhandeld heeft, zonder den eigenaar in de zaak te betrekken, en waarschijnlijk ook van al de voordeelen, die een dergelijke bezetting medebrengt, genoten heeft;

Overwegende dat de huurders dan ook aansprakelijk dienen gesteld, niet alleen voor de gewone huurtherstellingen, doch ook voor de beschadigingen of verliezen die in den loop der huur aan het huurgoed berokkend werden, tenzij door hen het bewijs zou geleverd worden dat de beschadigingen of verliezen, welke in het onderhavige geval door den deskundige in zijn verslag beschreven en geschat worden, veroorzaakt werden zonder hunne fout en dat zij het gevolg zijn van overmacht of fout van derden (B. Wb. art. 1732 — Rép. Prat. V° Bail, n° 216 en volgende); dat voor sommige punten de deskundige ter plaatse zelf aan den aard der aangerichte beschadiging heeft kunnen vaststellen dat zij te wijten was aan oorlogsomstandigheden; dat voor de andere echter, over dewelke er betwisting bestaat, het bewijs van de overmacht niet diende geleverd te worden aan den deskundige, doch wel voor de Rechtbank;

Overwegende dat het indienen door den eigenaar van het schadegeval bij den verzoeningsdienst van het Ministerie van Wederopbouw en het stellen van den eisch in vergoeding niet volstaat om te veronderstellen dat hij van zijn gebeurlijke rechten tegenover de verweerders heeft afgezien;

Overwegende dat de verweerders in ondergeschikte orde hebben aangeboden door alle rechtsmiddelen, getuigen inbegrepen, te bewijzen dat alle beschadigingen in hunne besluiten aangehaald veroorzaakt zijn geworden ofwel wegens bombardement ofwel wegens de Engelsche opeischung; dat het aanbod, in zijn geheel genomen als ontvankelijk voorkomt, alhoewel er nochtans dient opgemerkt dat de oorzaken van sommige beschadigingen, niet voldoende duidelijk zijn aangegeven, onder meer wat betreft het springen der waterbuizen en het beschadigen der keukenkachel;

Om deze Redenen :

Wij, Vrederechter, gelet op art. 2, 34, 37 en 41 der Wet van 15 Juni 1935, uitspraak doende in eersten aanleg en op tegenspraak;

Vooraleer over den grond der zaak uit te spreken;

Maachtigen de verweerders om door alle rechtsmiddelen, getuigen inbegrepen, te bewijzen :

1°) dat het huurgoed geleden heeft van het bombardement op 28 Mei 1944; dat alle ruiten stuk waren en de eigenaar slechts enkele ramen voor de helft (een half raam in zink dichtgemaakt), herstelde en de andere helft opengebleven is tot op het einde der huur;

2°) dat er wegens het bombardement eveneens schade ontstond aan het plakwerk in het café, in de eetzaal, in de gang, aan het behang in de voorplaats alwaar er schrapnels in den muur drongen, aan het behang op de slaapkamers, aan de schouw in slaap-

kamer 7, aan het schouwtablet in slaapkamer 8, enz.;

3°) dat de plafonds in de slaapkamers gewit waren en niet geverfd; dat in de kamers 7 en 8 het behang is afgevallen wegens het feit dat het hier vochtige buitenmuren betreft;

4°) dat de Engelschen, tijdens de opeiseling van het huis, door het springen der waterleidingsbuizen, het water hebben laten doordringen door de plafonds van café, eetplaats en gang; dat ze het verfwerk in de keuken beschadigden, de cuisinière stuk maakten en verder allerlei andere beschadigingen veroorzaakten;

Behouden het tegenbewijs voor aan den aanlegger door dezelfde rechtsmiddelen;

Stellen de zaak voor het getuigenverhoor op onze zitting van 31 Januari 1947 en behouden de kosten voor.

BIBLIOGRAPHIE

L. J. VAN APELDOORN—G. E. LANGEMEYER: *Inleiding tot de Studie van het Nederlandsch Recht*. Zesde druk. — Zwolle, N.V. Uitgeversmaatschappij W. E. J. Tjeenk Willink, 1946, 266 p.

De «Inleiding tot de Studie van het Nederlandsch Recht» van den Nederlandschen historicus, Mr L. J. Van Apeldoorn, is bekend als een der beste inleidingen tot de studie van het recht in het algemeen en van het Nederlandsch recht in het bijzonder. De abnormale omstandigheden van den na-oorlogischen tijd waren oorzaak, dat de zesde druk van dit verdienstelijk boek door Prof. Mr G. E. Langemeyer moest worden verzorgd.

Ziehier hoe Prof. Langemeyer het besluit tot heruitgave van deze «Inleiding» en de door hem aangebrachte wijzigingen meende te moeten verantwoorden: «Ook de sterkste afkeuring van iemands gedrag behoort, naar mijn overtuiging, niet te leiden tot het op den achtergrond doen geraken van zijn belangrijk wetenschappelijk werk. Zulk werk is dit boek van Van Apeldoorn ongetwijfeld. In het bijzonder de vruchten van des schrijvers rechtshistorische werkzaamheid, die er in zijn verwerkt, doen het onder de soortgelijke werken een aparte plaats innemen, die een ander niet gemakkelijk zal kunnen vullen.

Een nieuwe druk van het boek was dus wenschelijk. Dat deze gezuiverd moest worden van de politieke propaganda, die de schrijver in de latere drukken had ingelascht, sprak vanzelf. Daarentegen heb ik mij ernstig afgevraagd, of het juist was, om ook andere door Van Apeldoorn uitgesproken meeningen ingrijpend te veranderen. Ik heb dit tenslotte gedaan met het oog op de bestemming van het boek. Van Apeldoorn huldigde een opvatting van de rechtswetenschap als een enkel historisch verklarende wetenschap, een opvatting die naar mijn meening onjuist is en vooral aan hen die de studie van het recht pas beginnen, niet zonder groot bezwaar kan worden voorgezet. Vandaar naast de schrapping van de latere toevoegingen en de invoeging van een hoofdstuk over rechtsvinding, een groot aantal wijzigingen, die quantitatief niet zoo heel omvangrijk maar principieel belangrijk zijn.»

Het boek behandelt achtereenvolgens de beteekenis en het doel van het recht, de verschillende beteekenissen van het «recht», het recht en de andere ethische normen, het objectief en subjectief recht, de bronnen

van het positieve recht, de verdeelingen van het objectieve recht, de subjectieve rechten, het privaatrecht, het internationaal privaatrecht, het staatsrecht, het strafrecht, het volkerenrecht en het arbeidsrecht.

V. L.

TSCHOFFEN André: *Les sociétés de personnes à responsabilité limitée*. Commentaire de la loi du 9 juillet 1935, suivi de formules d'actes rédigés en collaboration avec Ernest MOREAU DE MELEN. Préface de Léon METZLER. 3ème édition, revue et mise à jour. — Bruxelles, Etablissements Emile Bruylant, S.A., 1946, 282 p.; prix 150 frs.

De eerste druk van dezen commentaar verscheen onmiddellijk na het in werking treden van de wet van 9 Juli 1935 betreffende de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Deze derde druk werd zorgvuldig bijgewerkt.

In zijn genre is dit werk voor de practijk uitstekend geschikt.

A. S.

UIT DE PERS

DE UITVOERING VAN DE DOODSTRAF IN NEDERLAND

Er heeft zich naar aanleiding van de repressie in Nederland een incident voorgedaan dat heel wat stof heeft opgejaagd in de rechterlijke wereld.

De heer Zaayer, procureur-fiscaal, een van de meest vooraanstaande leden van het militaire parket, heeft in een rekvisitorium, door hem uitgesproken vóór het Bijzondere Gerechtshof te Den Haag, zeer scherpe kritiek uitgeoefend op de Nederlandsche regeering, die het nuttig heeft geoordeeld de uitvoering van de doodstraf in zake politieke misdrijven, in de grootste mate te beperken.

De Minister van Justitie heeft eveneens in scherpe bewoordingen zijn ongenoegen doen kennen aangaande de uitlatingen van den procureur-fiscaal.

Het behoort ons niet ons in dit debat te mengen, doch daar zich in het midden der Belgische juristen eveneens scherp tegenover elkaar gestelde meeningen voordoen over hetzelfde vraagstuk, achten wij het nuttig onze lezers zoowel de fel besproken passage van het rekvisitorium van den Procureur-fiscaal Zaayer mede te deelen, alsook de nota gepubliceerd ten verzoeken van den Minister van Justitie.

* * *

4 Februari. — Op 4 Februari stond vóór het Bijzondere Gerechtshof te Den Haag terecht de 43-jarige Carel Piek, tijdens de bezetting directeur van «Winterhulp», wien ook ten laste werd gelegd, dat hij in 1943 tot de Germaansche S.S. is toegetreden en in November 1944 uit handen van den bezetter zijn benoeming heeft aangenomen tot waarnemend secretaris-generaal van het Nederlandsche Roode Kruis, waardoor het werk van het Roode Kruis werd lamgelegd. Als verdediger trad op Mter C. H. Telders.

De Procureur-fiscaal achtte Piek schuldig aan hulp aan den vijand, meermalen gepleegd.

«Indien Piek de straf had gekregen», zoo ging Mter Zaayer voort, «die hij verdiende, dan zou hij op den dag na de bevrijding ergens in Nederland aan een boom hebben gehangen. Maar dat is niet gebeurd en in de afgelopen anderhalf jaar hebben wij nu wel de zekerheid gekregen, dat over hen, die dit verdienen, in Nederland — ik zeg niet: geen recht wordt gesproken, maar: geen recht wordt gedaan.

» Ik sta voor de moeilijke vraag, welke straf ik in het licht van deze situatie dan wel moet eischen.

» Dit is iets anders dan de gewone kwestie, in hoeverre de Justitie, behalve met eigen oordeel, ook met de algemeene maatschappelijke waardeering van een feit heeft rekening te houden. Er is hier geen algemeene waardeering, maar er zijn twee scherp tegenover elkander staande groepen, tot de eene waarvan ik behoort, terwijl de werkelijke gang van zaken beheerscht wordt door de andere groep, en naar ik moet aannemen, wel definitief beheerscht wordt.

» In zulk een situatie kan het O. M. zich eenvoudig op het standpunt stellen, dat het zonder meer de straf requireert, die het zelf juist acht, doch daarbij zou het er geen rekening mede houden, dat het optreedt tegenover den rechter, en in het publiek.

» Tegenover rechter en publiek geldt, dat indien het O. M. iets requireert, waarvan eenieder in redelijkheid begrijpt, dat het toch niet gebeuren zal, het O. M. niet au sérieux genomen wordt.

» Men heeft in Nederland de doodstraf uitdrukkelijk opnieuw ingevoerd en een bijzondere rechtspleging in het leven geroepen met de uitgesproken bedoeling, dat streng recht zou worden gedaan. Als dit nu niet serieus bedoeld blijkt, meen ik werkelijk toch niet, in een serieuze nastreving er van de rol van Don Quichotte te moeten spelen.

» Bepaalde ik tegenover den rechter kan de vertegenwoordiger van het openbaar gezag niet de doodstraf requireeren, wetende dat datzelfde openbare gezag ter uitvoering van een opzettelijk gevolgd plan, die straf toch niet zal uitvoeren. Of de rechter dit affront voor zijn onafhankelijkheid en deze ondermijning van het gezag van zijn uitspraken wil riskeeren, moet geheel ter beoordeeling aan hem zelf worden overgelaten.

» Bepaaldelijk tegenover het publiek dient het O. M. zich te onthouden van misleiding. Ik mag niet de illusie wekken van een gestrengheid, waarvan ik weet dat zij niet bestaat.

» Het moet uit zijn met de vette kopjes in de couranten « Tegen verrader de doodstraf geëischt » in een land waar wij weten, dat daar toch niets van terecht komt.

» Naar ik meen, zal het dus noodig zijn, de rekvisitoiren aan te passen aan de heerschende opvatting. Of ik dit inderdaad kan doen, wordt beheerscht door een nog dieper liggende vraag: kan iemand die zich slechts beschikbaar stelde om mede te werken aan wat in dit tijdsgewricht onze historische taak was: een nationaal strafgericht over de landverraders, in functie blijven, wanneer hij ziet, dat Nederland de kracht daartoe niet kan ontwikkelen?

» Ik dwaal hiermede van Piek af en volsta met nog slechts één zin: Er is veel voor te zeggen, dan heen te gaan, maar ook veel om een werk af te maken, dat in het nationaal belang toch beëindigd moet worden, hoe dan ook. Maar dit laatste is alleen toelaatbaar indien iedere mogelijkheid wordt uitgesloten, dat in het conflict der beide stroomingen deze medewerking als een blijk van instemming zou worden opgevat. Daarom is het noodig althans éénmaal dit in het openbaar uit te spreken.

» Daarop requireerde Mter Zaayer een gevangenisstraf van 12 jaar met levenslange ontzetting uit het actief en passief kiesrecht en het recht om ambten te bekleeden. » (Alg. Handelsblad.)

* * *

7 Februari. — De Minister van Justitie heeft aan Mter J. Zaayer medegedeeld, dat verschillende uitlatingen van hem onjuist en schadelijk voor het algemeen belang zijn:

Van de zijde van het Ministerie van Justitie heeft men de volgende toelichtingen verstrekt:

De verklaring van Mter J. Zaayer, dat het openbaar gezag ter uitvoering van een opzettelijk gevolgd plan de doodstraf niet uitvoert, is onwaar.

De genoemde Procureur-fiscaal heeft het verleen van gratie een affront genoemd voor 's rechters onafhankelijkheid en een ondermijning van het gezag van zijn uitspraken. Hij heeft daardoor niet alleen den aard van het recht van gratie, maar ook de bedoeling, die de regeering bij de uitoefening daarvan heeft miskend. Deze uitoefening houdt geen critiek in op het rechterlijk vonnis, tast de onafhankelijkheid van den rechter niet aan, en heeft volstrekt niet te strekking den rechter te affronteeren.

Rechterlijke vonnissen behouden hun gezag en hun zedelijke waarde, ook dan, wanneer de regeering om reden van staatsbelang meent, dat slechts een deel der uitgesproken doodstraffen moet geëxecuteerd worden.

Ten aanzien van de tenuitvoerlegging van doodvonnissen is de Minister van Justitie verantwoordelijk jegens de Staten-Generaal, doch niet jegens het Openbaar Ministerie. Dit heeft in de uitoefening van zijn functie te bedenken, dat een aantijging aan het adres der regeering, als zoude in Nederland geen recht worden gedaan, gezagsondermijnd werkt en vooral in het licht van bepaalde betreurenswaardige gebeurtenissen van den laatsten tijd, waarbij men het recht in eigen handen heeft genomen, een aanmoediging kan inhouden tot het plegen van strafbare feiten. Juist het Openbaar Ministerie moet zich daarom, meer dan welk ander staatsorgaan ook, van dusdanige gezagsondermijnende uitlatingen onthouden.

In verband met het bovenstaande stelt de Minister zich voor, noodzakelijk geworden verdere stappen te ondernemen. (Nat. Rott. Crt.)

TIJDSCRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD, Jaargang 1947. afl. 8 (pag. (117-132), 22 Februari 1947. en

Inhoud: Mr. W. J. I. van Wijnen, De schadeloosstelling in geval van onteigening. — Mr. S. Mok, Groote juristen. — Opmerkingen en mededeelingen: Mr. Ch. J. Enschedé, « Gerechtigheid zal wederkeeren! » — Mr. Th. Mulder Massis, Doodstraf en gratie. — Mr. W. M. J. C. Phaf, Wetstekst en bedoeling van den wetgever. — Doodstraf en gratie. — Rechtspraak van de Week. — Tijdschriften. — Berichten.

WEEKBLAD VOOR PRIVAATRECHT, NOTARIS-AMBT EN REGISTRATIE, Zaterdag, 22 Februari 1947, 78ste Jaargang, nr 3970.

Inhoud: Erkenning van natuurlijke kinderen in strijd met de waarheid (slot), A. R. de Bruijn. — G. H. Smits, De vermogensaanbelasting, speciaal voor het geval van overlijden. m.o. Prof. Dr. P. J. A. Adriani (I), — Tijdschriften. — Rechtsvraag. — Berichten en Mededeelingen. — Broederschap der Candidaat-Notarissen. — Benoemingen, Overlijden, enz.

JOURNAL DES TRIBUNAUX, 62me année, n° 3715, 16 février 1947.

André J. MAST, La loi du 23 décembre 1946 portant création d'un Conseil d'Etat. — Jurisprudence. — Tribunaux militaires. — La chronique judiciaire. — L'Assemblée générale de la Fédération des Avocats.

— 62me année, n° 3716, 23 février 1947.

René Savatier, Professeur à l'Université de Poitiers. — Le Contrôle de la puissance paternelle en Droit français. — Jurisprudence. — Tribunaux militaires. — Le Chronique Judiciaire. — L'Union Internationale des Avocats.